

delse paa Børnene, maa han faa personlig med hverkenkelt at gøre; og det kan han ikke med saa stort et Antal. Det har derfor tit undret mig, at man i Lov af 8de Marts 1856 ikke naaede videre end til en Grænse af 100 Børn, delte i to Klasser; thi den Gang havde dog den Anskuelse, at Læreren ogsaa havde en pædagogisk Gerning, foruden at høre i Remser og indøve nogle Færdigheder, begyndt at gøre sig gældende. Men det hang vel ogsaa sammen med de store Udgifter, som Opførelsen af alt for mange ny Skoler vilde medføre. Det maa derfor paa skønnes, at den højtærede Minister holdt den Tanke fast, at man gavner Skolen bedst og naturligt ved at indskrænke det Børneantal, der er henvist til een Lærer. Det er langt vigtigere, end om Skolepligten bliver længere, enten ved at lade Børnene begynde tidligere eller lade dem vedvære noget længere, saaledes som det var foreslaet i det først forelagte Forslag. Efter mit praktiske Kendskab gennem en Aarrække til Forholdene er et for stort Børneantal den største Hindring for et Udbytte af den Tid, som Børnene skulle møde i Skolen. Det første, man maa gøre, er selvfølgelig at sætte Læreren i Stand til at udnytte den Tid, som Børnene tilbringe i Skolen. Selv om dette Forslag bliver til Lov, vil det ikke kunne ske fuldt ud; men det er dog et stort Skridt hen derimod, og jeg tror, det vil hjælpe betydeligt.

En anden Dyd ved Forslaget er Forbedringen af Lærernes Løn. Den højtærede Kultusminister betonedes ved Forelæggelsen stærkt Forbindelsen mellem en Forbedring af Lærernes Lønning og en Forbedring af Skolen. Efter min Mening har den højtærede Kultusminister fuldstændig Ret heri. Det har skadet Undervisningen mange Steder, at Læreren ikke har kunnet gøre sin Gerning uden Bekymring for det daglige Brød, og det er en Skam for det danske Folk, det maa man se at komme bort fra. Man har i dette Ting sagt, at man mulig kunde forbedre Lærerlønningerne paa anden Maade, og det har ogsaa vist sig, at man har stræbt efter at gøre det ved Tilskudet paa Finansloven. Men skal man frem ad denne Vej, maa man gaa til andre Regler end dem, der bleve brugte ved Fordelingen af de 200,000 Kr., der bleve bevilgede mere i Fjor. Disse Regler vare nemlig efter min Mening alt andet end tilfredsstillende. Disse Penge kom heller ikke de ældre Lærere, der ere udtjente og tidt opslidte, og som skulle have Pension,

til gode. Og det er sikkert nok, at er det strengt for unge og kraftige Mænd at arbejde under Bekymringer for det daglige Brød, er det endnu værre for gamle og udslidte Folk, fordi de ikke kunne tage fat paa noget ved Siden af. Allerede af den Grund vil det være heldigt, at vi komme til en Omordning af Lønningerne, og hvad denne Side af Lovforslaget angaar, tror jeg, at de Lønningsregler, her fastslaas, ere gode, idet man lader de stigende Lønninger følge med Tjenesteaaarene, altsaa ogsaa stige, efterhaanden som Lærernes Familie efter den naturlige Udvikling vil blive større.

Dernæst anerkender jeg ogsaa som en Dyd ved Lovforslaget, at man deler Byrden mellem Staten og Kommunerne. Staten giver jo for Tiden Bidrag til Skolevæsenet, men her bliver det efter visse bestemte Regler og særlig til Lærernes personlige Lønninger, og det anser jeg for det bedste. Jeg kan saaledes ogsaa tiltræde Lovforslagets Bestemmelser derom. Dog skal jeg føje til, at jeg ikke tror, at det havde været nødvendigt for den højtærede Minister at afvige fra at foreslaa fuldt ud de samme Lønninger, som vi vare blevne enige om i Fællesudvalget forrige Gang, vi havde Skoleloven til Behandling. Jeg tænker her paa de 8,000 Kr., der ere nødvendige til Forhøjelse af Overlærernes Lønninger. Jeg tror ikke, det vil være nødvendigt, og jeg har ved Samtale med Købstadlærere faaet det Indtryk, at der er mange, der ikke have fundet det nødvendigt. Men dette Beløb af 8,000 Kr. er jo ikke saa stort, at der deri skulde ligge nogen Fare for, at Lovforslaget ikke skulde blive ophøjet til Lov.

Der kan være flere andre Ændringer i det foreliggende Forslag; der, naar man sammenligner det med Lovforslaget for 2 Aar siden, kan tale til Ros for det foreliggende Lovforslag, men da de ere af mindre Betydning, skal jeg ikke komme nærmere ind derpaa.

Saa kommer jeg til Lyderne, og da først til § 15 om Lærerkaldelsen. Der har Lovforslaget sin sorte Plet, og det er min bestemte Overbevisning, at dersom den ikke fjernes, faa vi lige saa lidt en Skolelov i Aar som de to foregaaende Aar, hvor man havde den samme Bestemmelse; jeg tror ikke, det vil lykkes. Den højtærede Minister havde, saa vidt jeg kunde høre hans Udtalelser ved Lovforslagets Forelæggelse, selv en Følelse af, at det ikke kan nytte her at gaa baglængs i reaktionær Retning, og jeg skal her gøre opmærksom paa, at